

Katarzyna Sadowa

(Uniwersytet Wrocławski)

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej Nordic Summer University Summer Session 2016, Orivesi, 24-31 lipca 2016 r.

Słowa kluczowe: sprawozdanie, Nordic Summer University, konferencja naukowa, Orivesi, prawa człowieka

W dniach 24-31 lipca 2016 r. w uroczej, fińskiej miejscowości Orivesi położonej niedaleko Tampere, odbyła się letnia sesja cyklu konferencji międzynarodowych organizowanych przez the Nordic Summer University¹ (NSU). W wydarzeniu udział wzięło ponad sto osób z różnych stron świata, w tym reprezentantki działającej przy Uniwersytecie Wrocławskim Pracowni Badań Praw Orientalnych²: mgr Barbara Jelonek, mgr Agnieszka Kuriata oraz mgr Katarzyna Sadowa. Skala konferencji oraz towarzysząca jej wyjątkowa atmosfera są bezsprzecznie warte większej uwagi, jednak wcześniej należy choć w kilku słowach przybliżyć samą organizację – the Nordic Summer University i sposób jej funkcjonowania.

The Nordic Summer University jest niezależną organizacją naukową działającą od przeszło 65 lat. Docelowo zrzeszać miała ona środowiska naukowe państw bałtyckich, uwzględniając przede wszystkim młodych naukowców – studentów oraz doktorantów. Z czasem jednak organizacja stała się bardziej otwarta i obecnie uczestnikami kolejnych sesji

¹ Zob. <http://nordic.university/>, dostęp: 30 sierpnia 2016.

² Zob. <http://prawaorientu.prawo.uni.wroc.pl/eng/>, dostęp: 1 września 2016.

naukowych są nie tylko mieszkańcy krajów bałtyckich, ale w zasadzie reprezentanci wszystkich stron świata. W ramach swojej działalności członkowie NSU organizują spotkania naukowe dwa razy do roku, jedno w okresie zimowym (*winter session*), drugie zaś w lecie (*summer session*). Charakterystycznym jest, iż każdy ze zjazdów odbywa się w innym miejscu, którym każdorazowo jest miasto położone w państwie należącym do kręgu krajów bałtyckich. Co ciekawe, status członka NSU nabywa się *de facto* poprzez jednokrotny udział w jednej z konferencji, choć większość uczestników decyduje się oczywiście na dalszą współpracę z organizacją. Wartym uwagi jest fakt, iż niezależnie od stażu każdy z członków danej sesji ma możliwość złożenia propozycji tematyki przewodniej kolejnych obrad. Dla właściwego zrozumienia sposobu funkcjonowania NSU najistotniejsza jest jednak specyficzna struktura organizacji. W jej ramach wydzielonych jest bowiem osiem kręgów *study circles* (oraz dziewiąty dodatkowy), których członkowie spotykają się razem w ramach tygodniowej *summer session* i oddzielnie w ramach organizowanych, z osobna dla każdego *study circle*, *winter session*. Każde ze *study circle* funkcjonuje przez trzy lata (a więc jego członkowie sześciokrotnie, wspólnie obradują), a następnie zastępowane jest nowym, o odmiennej tematyce przewodniej, co jednak bynajmniej nie jest równoznaczne z rezygnacją członków dotychczasowego *study circle* – najczęściej automatycznie stają się oni współtwórcami nowego lub włączają się w prace innej grupy. Obecnie funkcjonują następujące kręgi tematyczne: 1. Transformations in welfare in the Nordic countries 2. Appearances of the political 3. Crisis and Crisis Scenarios: Normativity, Possibilities and Dilemma 4. Psychoanalysis in Our Time 5. International relations and human rights 6. Appropriating science and technology for societal change 7. Practicing Communities: Transformative societal strategies of artistic research 8. Comparative Futurologies oraz dodatkowe *study circle X* – Feminist philosophy: Ethics. Wspomniane we wstępie reprezentantki Pracowni Badań Praw Orientalnych w związku z obszarami ich zainteresowań (prawa kobiet w islamie, przemoc motywowana „honorem”, prawa kobiet w Japonii) obradowały w sesji letniej w Orivesi w ramach działalności grupy piątej. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż zgłoszenia wszystkich z doktorantek Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii zostały wyróżnione przez członków rady zarządzającej NSU w postaci przyznania im specjalnego grantu (których łączna liczba wynosiła zaledwie 17) dla doktorantów, dzięki któremu częściowo sfinansowano im opłatę konferencyjną za udział w sesji letniej.

Charakterystyczną cechą zjazdów odbywających się latem jest z całą pewnością ich wyjątkowa atmosfera. Uczestnicy biorący w niej udział przyjeżdżają bowiem w większość nie sami, ale wraz z całymi rodzinami, dzięki czemu poza profesjonalnymi obradami w gronie specjalistów, ważnym elementem *summer session* jest zacieśnienia znajomości w wymiarze prywatnym. Jednym z elementów konferencji mających temu służyć jest bogaty program kulturalny towarzyszący zjazdowi. Występy/pokazy zaproszonych artystów odbywają się w zasadzie każdego wieczora, również sesja w Orivesi nie była pod tym względem inna.

Uczestnicy konferencji zjeżdżali się w niedzielę 24-tego lipca, obrady natomiast rozpoczęły się dnia następnego, w poniedziałek 25 lipca, wtedy też wieczorem zainaugurowany został cykl codziennych występów artystycznych. Podczas pierwszej, uroczystej kolacji otwierającej konferencję zagrał na żywo helsiński zespół Maredentro³. Elektroakustyczna, klimatyczna muzyka wprawiła wszystkich uczestników we wspaniałą nastrój i niewątpliwie sprzyjała nie tylko rozmowom, ale także wspólnym tańcom integracyjnym. Wtorkowy wieczór urozmaiciły aż dwa wydarzenia kulturalne, najpierw goście zaproszeni zostali na performance Henrik'a Juel⁴ *The speech line method*, następnie odbył się pokaz niezwykle poruszającego filmu dokumentalnego „*Nuclear Neighbour*”⁵ w reżyserii Fredrik'a Oskarsson⁶ opowiadającego o Hann'ie Halmeenpää – nauczycielce poświęcającej swój wolny czas na walkę o zachowanie naturalnego środowiska poprzez przeciwstawianie się projektowi nuklearnemu. Po seansie wywiązała się długa, refleksyjna dyskusja. W środę w ramach programu artystycznego wystąpili sami członkowie poszczególnych *study circle* – zostało im bowiem przydzielone niełatwe zadanie zaprezentowania w przeciągu zaledwie trzech minut swojego obszaru badań najmłodszym uczestnikom *summer session* – dzieciom. Poza krótkim, przydzielonym czasem, główną trudnością było przedstawienie tematyki dzieciom w sposób przez nie zrozumiały, gdyż nie posługiwały się one żadnym wspólnym językiem, większość z nich nie rozumiała także angielskiego. Uczestnicy poradzili sobie jednak z zadaniem w różnorodny sposób – od prezentacji multimedialnych tłumaczonych na kilka języków, po wykorzystanie zabaw i

³ Maredentro to nowopowstałe trio, grające głównie muzykę elektroakustyczną łączącą śródziemnomorskie rytmy z atmosferą Skandynawii. W skład zespołu wchodzi Antonio Alemanno, Juuso Hannukainen i Eero Savela.

Zob. <https://soundcloud.com/maradentro-band>, dostęp: 29 sierpnia 2016.

⁴ Zob. [http://forskning.ruc.dk/site/en/persons/henrik-juel\(56b32152-273c-4979-80ea-6123f7af7133\).html](http://forskning.ruc.dk/site/en/persons/henrik-juel(56b32152-273c-4979-80ea-6123f7af7133).html), dostęp: 29 sierpnia 2016.

⁵ Zob. <http://www.sfi.se/en-GB/Swedish-film-database/Item/?type=MOVIE&itemid=82609>, dostęp: 28 sierpnia 2016.

⁶ Reżyser i producent filmowy.

Zob. <http://www.sfi.se/en-GB/Swedish-film-database/Item/?type=PERSON&itemid=308955&iv=OVERVIEW>, dostęp: 29 sierpnia 2016.

filmów niemych. Niewątpliwie wszystkie *study circles* wypadły wyśmienicie, a najbardziej zadowoleni byli adresaci wydarzenia - najmłodszy.

Odnosnie programu kulturalnego mające sprzyjać integracji uczestników, kolejny dzień – czwartek, był dniem szczególnym. Tradycyjnie już bowiem podczas tygodniowej sesji letniej jeden dzień jest całkowicie wolny od obrad, a zamiast dyskusji intelektualnych prowadzonych w osobnych kręgach, przewidziane jest całodniowe, wspólne spędzenia czasu w ramach organizowanej wycieczki. Tym razem komitet organizatorski zaplanował kilka opcji do wyboru, w ramach których część osób udała się na wspólne zwiedzanie muzeów w pobliskim Tampere bądź też samej miejscowości, inni mieli okazję podziwiać wystawę obrazów w samym Orivesi, pozostali natomiast mogli oddać się obcowaniu z przyrodą pływając w uroczych jeziorach położonych na obrzeżach Orivesi. Warte szczególnej uwagi są jednak dwa wydarzenia kulturalne, które odbyły się wieczorem tego samego dnia. Pierwszym był spektakl marionetkowy inspirowany klasyczną, siedemnastowieczną postacią włoską - *Pulcinella*⁷. Dzięki swojej formie przedstawienie było interesujące nie tylko dla dorosłych uczestników, ale także dla tych najmłodszych. Jednocześnie jednak podkreślić należy, iż prezentowana historia niosła ze sobą oczywiście głębszy przekaz, zrozumiały już tylko przez dorosłych – główna postać, Pulcinella balansująca na granicy przestrzegania norm i zasad społecznych konfrontuje bowiem kolejno: żonę, dziecko, niedźwiedzia, mnicha, króla i wreszcie – samą śmierć. Co znamienne, nikt *de facto* nie może czuć się bezpieczny w towarzystwie Pucinella, a jego zachowaniu nieuniknienie towarzyszy przemoc. Sztuka niesie więc szczególne przesłanie dla zwolenników idei anarchistycznych. Co jednak z całą pewnością trzeba odnotować to fakt, iż cały performance był świetnie przygotowany, a trzyosobowa grupa aktorów (dwie osoby operujące marionetkami i jedna przygrywająca na ukulele) odpowiedzialna za jego wykonanie, zasługuje na duże uznanie. Inicjatywę docenić należy także ze względu na fakt, iż był to pokaz przedpremierowy. Drugie, czwartkowe wydarzenie artystyczne diametralnie różniło się swoim przekazem i klimatem. Po kolacji uczestnicy konferencji zostali bowiem zaproszeni na pokaz zdjęć fińskiej dziennikarki i fotografki - Meeri Koutaniemi⁸. Mimo młodego wieku Koutaniemi poszczyć się może już

⁷ Zob. [https://en.wikisource.org/wiki/1911_Encyclop%C3%A6dia_Britannica/Punch_\(puppet\)](https://en.wikisource.org/wiki/1911_Encyclop%C3%A6dia_Britannica/Punch_(puppet)), dostęp: 31 sierpnia 2016.

⁸ Meeri Koutaniemi to dwudziestosiedmioletnia fińska dziennikarka i fotografka. Jej projekty objęły już ponad czterdzieści krajów, w których za pomocą fotografii dokumentowała ludzi i ich niesamowite, ciężko drastyczne historie życiowe. Dotychczas pracowała już między innymi w Finlandii, Brazylii, Boliwii, Kambodży, Ghanie, Gruzji, Grecji, Gwatemali, Etiopii, Indiach, Izraelu, Macedonii, Meksyku, Namibii czy Palestynie. Jej artykuły i zdjęcia publikowane były niejednokrotnie w takich magazynach, jak National Geographic Traveller (Russia), Photo Raw, Beam Magazine, Helsingin Sanomat, Image, Vihreä Lanka, Voima, Apu, Olivia, Ilta-Lehti, Maaailman Kuvalehti, czy Paris Atlantic.

wieloma sukcesami (jej prace publikowane były w wielu międzynarodowych czasopismach) oraz przede wszystkim – efektywnością swoich działań. Artystka dokumentując bowiem historie poszczególnych ludzi z państw całego świata, traktuje każdą osobę będącą bohaterem jej prac bardzo indywidualnie, a z większością udaje jej się utrzymać kontakt przez długi czas po zakończeniu danego projektu. Dzięki jej inicjatywom upubliczniającym liczne historie Koutaniami pomogła już wielu osobom – czy to osobiście, czy to inspirując do niesienia pomocy innym. Co znamienne, fotografka podejmuje się w swoich pracach niełatwych, aktualnych problemów, które często wydawać się mogą niszowymi, choć w rzeczywistości bynajmniej takimi nie są. Podczas pokazu fotografii w ramach *summer session Orivesi* przedstawiła między innymi problem rytualnego obrzezywania kobiet (tzw. FGM – female genital mutations)⁹ w krajach afrykańskich, opowiadając przy tym o losach poszczególnych bohaterów zdjęć. Cała prezentacja była niezwykle poruszająca, a momentami wręcz wstrząsająca. O tym jaką siłę nieść może sztuka fotografii i proste słowa świadczy niewątpliwie niesamowita cisza jaka panowała na sali podczas całego wydarzenia oraz łzy, które pojawiały się w oczach niejednego uczestnika pokazu. Postać, prace i działalność Meeri Koutaniami są więc niewątpliwie godne uznania oraz warte bliższej uwagi, do czego osobiście zachęcam.

Po głębokich, ale także momentami trudnych doznaniach czwartkowego pokazu fotografii, piątkowy program artystyczny okazał się być już zdecydowanie weselszy, choć jednocześnie równie niesamowity. Na ten wieczór zaplanowany został bowiem *Palyback Theater* w wykonaniu jednej z wykładowczyń i czwórki studentów *Univeristy of Tampere. School Of Communication, Media And Theatre*¹⁰. Cała wyjątkowość „spektaklu” polegała na tym, iż był on od początku do końca improwizowany, a inspiracją dla aktorów były historie opowiadane przez poszczególnych członków widowni. Aktorzy wykazali się niezwykle wyobraźnią i każdą z usłyszanych opowieści przedstawili w perfekcyjny, w większości – bardzo zabawny sposób. Na największe uznanie zasługuje z pewnością ich zdolność do porozumiewania się między sobą bez słów i zaawansowana umiejętność współpracy (improwizowanej) sprawiającej wśród publiczności wrażenie, iż cała ich gra była starannie wyreżyserowana i zaplanowana. Niewątpliwie cały pokaz był niezwykle pozytywny i wprowadził wszystkich w wyśmienite nastroje, a atmosferę szczególnie ubogaciło zaangażowanie w spektakl widzów.

Zob. <https://www.meerikoutaniami.com/>, dostęp 1 września 2016.

⁹ Więcej o problemie rytualnego obrzezywania kobiet zob. np. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/> dostęp: 1 września 2016.

¹⁰ Zob. <http://www.uta.fi/cmt/en/introduction/index.html>, dostęp: 1 września 2016.

Zaraz po improwizowanym przedstawieniu na uczestników konferencji czekało kolejne wydarzenie, tym razem zdecydowanie poważniejsze i niezwykle refleksyjne. Gościem specjalnym NSU był bowiem Rostislav Aalto¹¹, rosyjski reżyser filmów dokumentalnych. W ramach swojej wizyty w trakcie *summer session 2016* dokonał on projekcji dwóch piętnastominutowych filmów stanowiących element jego najnowszego projektu, na który składa się dwanaście produkcji krótkometrażowych. Tematyka przewodnia całości jest niezwykle aktualna i ważna – reżyser prezentuje bowiem problem imigrantów. Pierwszy z wyświetlanych filmów dotyczył głównie losu dzieci mieszkających w europejskich obozach dla uchodźców, drugi z kolei przedstawiał dramatyczne chwile przeżywane przez mężczyzn przebywających w fińskich obozach, a mianowicie ich przymusową relokację do innego z ośrodków oddalonego o setki kilometrów. Produkcja była tym bardziej poruszająca, jako iż wyraźnie ukazywała więzi i bliskie relacje, jakie nawiązują między sobą imigranci przebywając w ośrodkach, przez co ich losowe rozdzielanie wywołuje wśród nich wiele, niekiedy skrajnych emocji. Trudno sobie wyobrazić, co tak naprawdę czują ludzie przebywający z dala od swojej rodziny w nieznanym miejscu, z pewnością jest to dla nich niebywale ciężkie doświadczenie. Tym bardziej więc ogromnym przeżyciem jest moment, kiedy po raz kolejny muszą pożegnać ludzi wśród których przebywali kilka miesięcy i którzy często stali się im tak bliscy, jak rodzina. Fińska polityka wobec uchodźców stawia jednak takie właśnie wymagania, argumentowane względami bezpieczeństwa. Z jednej strony wydaje się być to zabieg racjonalny, z drugiej musimy pamiętać, że przebywający w obozach – bez względu na płeć czy wiek – to przecież zwykli ludzie, którzy często niosą ze sobą багаż bardzo traumatycznych doświadczeń, o czym Aalto wraz z grupą reżyserów próbuje nam przypomnieć. Cały projekt jest niewątpliwie bardzo poruszający i godny polecenia.

Cykl wydarzeń kulturalnych zamknął w sobotni wieczór występ trzyosobowej grupy: dwóch tancerek oraz dj'a, który zainaugurował równocześnie uroczystą, pożegnalną kolację. Niestety stwierdzić należy, iż na tle pozostałego, całotygodniowego programu artystycznego ostatni performance wypadł dość słabo. Powodem prawdopodobnie był fakt, iż cała prezentacja znacznie przeciągała się w czasie i jednocześnie była dość monotonna, przez co niestety grupa dość szybko straciła zainteresowanie ze strony widzów. Niemniej jednak nie przeszkodziło to uczestnikom konferencji w kontynuowaniu wymiany poglądów i

¹¹ Rostislav Aalto to rosyjski reżyser ur. 31 lipca 1971 roku w Moskwie. Aalto reżyseruje filmy dokumentalne krótkometrażowe. W 2003 roku został nagrodzony za jeden z nich – *Cleaning up* nagrodą jury na Newport International Film Festival w Rhode Island w kategorii najlepszy film dokumentalny. Zob. <http://www.imdb.com/name/nm0007367/>, dostęp: 1 września 2016.

zacieśnianiu nowych kontaktów. Pozytywnej atmosferze z pewnością sprzyjały serwowane wyśmienite fińskie potrawy, które zresztą gościły na stołach każdego dnia. Warto w tym miejscu także wspomnieć, iż codziennie, późnym wieczorem (w okolicach godziny 22) przygotowywane były dla uczestników specjalne „evening snacks” (w których przyrządzaniu zresztą ważną rolę odegrały trzy reprezentantki Uniwersytetu Wrocławskiego, które zaangażowały się aktywnie w pomoc organizatorom), a więc m.in. grillowane kiełbaski, czy tradycyjne fińskie naleśniki, które dzięki temu, że serwowane były na zewnątrz, nad stawem, dodatkowo sprzyjały integracji i zacieśnianiu więzi przez uczestników konferencji. Z całą pewnością stwierdzić więc należy, że cały program artystyczny i organizacja czasu wolnego przygotowane zostały perfekcyjnie i stanowiły niezwykle istotny element wydarzenia gwarantujący wyśmienitą atmosferę, który bezsprzecznie należy docenić.

Oczywistym jest, iż poza dysputami prowadzonymi w ramach wydarzeń kulturalnych czy w czasie wolnym, głównym celem *summer session* było przedstawienie przez biorących udział swoich tez i wyników badań w gronie specjalistów. Codziennie więc do południa odbywały się sesje naukowe podczas których uczestnicy prezentowali się w ramach 55-minutowych wystąpień. Sesje wszystkich *study circle* prowadzone były równoległe,¹² dlatego też co do zasady obrady odbywały się w kameralnych grupach, co bez wątpienia sprzyjało uwadze słuchaczy i dyskusjom prowadzonym po prelekcjach.

Spotkania w ramach *circle numer 5* zainaugurowało uroczyste przywitanie uczestników przez jednego z koordynatorów grupy – Mogens’a Chrom Jacobsen, tuż po którym jako pierwszy wygłosił swoje przemówienie nowy uczestnik - Eyassu Gayim¹³, wykładowca na Uniwersytecie w Goeteborgu, specjalizujący się w problematyce praw człowieka, zwłaszcza praw mniejszości. Jego prelekcja poświęcona była bardzo aktualnej kwestii dyskursu pomiędzy prawami człowieka funkcjonującymi w wymiarze regionalnym a międzynarodowym, uniwersalnym reżimem praw człowieka. Wykład był bardzo refleksyjny i zainicjował długą dyskusję. Po krótkiej przerwie jako druga zaprezentowała się Barbara Gornik doktorantka University of Primorska, która wcześniej wzięła już udział w spotkaniu NSU w ramach sesji zimowej odbywającej się w marcu 2016 r. w Tallinie. Podobnie jak w

¹² Jako uczestniczka grupy numer 5 – international relations and human rights w sprawozdaniu ograniczę się do przedstawienia przebiegu spotkań tego tylko study circle, gdyż tylko w jego obradach brałam udział ze względu na jednoczesny przebieg spotkań.

¹³ Eyassu Gayim jest obecnie starszym wykładowcą University of Gothenburg w Szwecji, choć w ramach swojej kariery naukowej związany był z wieloma ośrodkami naukowymi (m.in. Uppsala University, University of Oslo czy Haile Selassie I University, Ethiopia). Specjalizuje się w szeroko pojętej problematyce praw człowieka ze szczególnym uwzględnieniem prawa do samostanowienia, praw mniejszości i praw autochtonów. Zob. <http://globalstudies.gu.se/english/about-us/staff?languageId=100001&userId=xgaeya>, dostęp: 2 września 2016.

trakcie obrad zimowych przedstawiła ona niektóre tezy swej rozprawy doktorskiej, tym razem tematem przewodnim jej wystąpienia było *Understanding global human rights regime through governmentality*. Również jej prelekcja zaowocowała ciekawą i długą dyskusją, którą uczestnicy kontynuowali podczas lunchu. Ostatnim prelegentem pierwszego dnia obrad był specjalista od kwestii terroryzmu, Profesor Lars Erslev Andersen¹⁴, który w ramach spotkania w Orivesi miał aż dwie prelekcje. Pierwsza, wygłoszona w poniedziałek, dotyczyła wpływu migracji na rozwój europejskiej, migracyjnej polityki bezpieczeństwa - *Migration and Security Developments in EU Migration Policy: The Securitization of the Muslim Refugee*. Profesor skupił się zwłaszcza na problematyce zmiany wspomnianej polityki na skutek zamachu z 11 września 2001 roku na wieże World Trade Center. Również i to wystąpienie zwieńczone zostało intensywną dyskusją.

Drugi dzień obrad zainaugurowało wystąpienie reprezentantki Pracowni Badań Praw Orientalnych – mgr Katarzyny Sadowej, która przedstawiła niektóre tezy swojej rozprawy doktorskiej poświęconej tematyce tzw. zabójstw honorowych. Prelegentka skupiła się tym razem na trudnym problemie koegzystencji uniwersalnej koncepcji praw człowieka i wartości oraz praw, które w wymiarze regionalnym są postrzegane jako priorytetowe, a jednocześnie stoją w sprzeczności z podstawowymi, międzynarodowymi prawami człowieka sankcjonowanymi przez liczne konwencje i deklaracje. Mgr Sadowa przedstawiła wspomniany problem na przykładzie specyficznego rozumienia „honoru” w niektórych kulturach, uwzględniając w szczególności bieżącą sytuację w Pakistanie. Wystąpienie, nawiązujące poniekąd do prelekcji Eyassu Gayim z dnia poprzedniego, cieszyło się dużym zainteresowaniem. Po krótkiej przerwie, jako drugi zaprezentował się koordynator grupy – Mogens Chrom Jacobsen, który podobnie jak Profesor Andersen miał podczas konferencji w Orivesi aż dwa wystąpienia. W ramach wtorkowej prelekcji przedstawił on zagadnienie *The Incoherence of the UN Human Rights Regime*, które w naturalny sposób wiązało się z problematyką poruszoną wcześniej przez mgr Sadową, czy Profesora Gayim. Obrady zwieńczone więc zostały bardzo interesującą dyskusją kontynuowaną podczas lunchu. Po przerwie wystąpić miał drugi koordynator *circle* numer 5 - Oleg Bresky¹⁵, niestety z powodów osobistych nie był w stanie dotrzeć na konferencję, toteż członkowie grupy udali się na interesujące ich obrady prowadzone w ramach innych *circles*.

W środę zaprezentowały się dwie pozostałe reprezentantki Uniwersytetu Wrocławskiego i Pracowni Badań Praw Orientalnych. Jako pierwsza wystąpiła mgr

¹⁴Zob. <https://legal.ceu.edu/people/maxim-timofeev>, dostęp: września 2016.

¹⁵ Profesor prawa, więcej zob. https://www.researchgate.net/profile/Oleg_Bresky, dostęp: 5 września 2016.

Agnieszka Kuriata specjalizująca się w problematyce tradycyjnego stroju muzułmańskiego. W swojej prelekcji skupiła się na analizie regulacji prawnych, co do ubioru muzułmanek obowiązujących we współczesnym Iranie, ich genezie oraz praktycznym funkcjonowaniu. Niezwykle interesująca tematyka wystąpienia spotkała się z uznaniem publiczności o czym świadczyła długa dyskusja. Następnie, po krótkiej przerwie zaprezentowała się mgr Barbara Jelonek skupiająca się w swoich badaniach na prawie japońskim, a zwłaszcza prawach kobiet i kwestii małżeństw. Myślą przewodnią wystąpienia było *Woman in Japanese marriage and labour market*. Mgr Jelonek przeanalizowała aktualne regulacje odnoszące się do wspomnianych kwestii, a także przedstawiła wiele ciekawych aspektów praktycznych z nimi związanych. Po wystąpieniu uczestnicy udali się na lunch, po którym swoją drugą prelekcję miał Profesor Andersen. Tym razem przedstawił on swoje badania prowadzone podczas projektu realizowanego w Libanie, a dokładniej – niezwykle trudną sytuację żyjących tam od kilkudziesięciu lat uchodźców palestyńskich w kontekście nowej fali imigrantów. Prelekcja była bardzo interesująca i poruszająca, a zwieńczyła ją długa, refleksyjna dyskusja.

Ostatnie wystąpienie w ramach obrad *circle numer 5* odbyło się w piątek i przybrało nieco bardziej filozoficzny wymiar w porównaniu do poprzednich. M. Jacobsen poruszył bowiem kwestię *Outline of a Neo-Durkheimian Ethics*. Również ta prelekcja zakończyła się dość długą dyskusją. Następnie członkowie grupy spotkali się po lunchu wraz z przedstawicielami innych *circles* w ramach debaty przy „okrągłym” stole, poświęconej kryzysowi migracyjnego. Zgromadzeni po kolei przedstawiali polityki wobec migrantów w krajach swojego pochodzenia, na koniec wstępnie zaplanowano uruchomienie wspólnej sieci kontaktów, mającej umożliwić zrealizowanie projektu międzynarodowego. Debata była jednocześnie zwieńczeniem obrad dla członków grupy piątej.

Podsumowując, konferencję *summer session 2016* ocenić należy niezwykle pozytywnie. Na uznanie zasługują nie tylko bardzo owocne obrady i prowadzone dysputy intelektualne, ale także – a może przede wszystkim – strona organizacyjna konferencji. Bogaty program artystyczny ubogacił bowiem uczestnikom czas spędzany wspólnie w Orivesi, gwarantując wspaniałą, pozytywną atmosferę utrzymującą się nieprzerwanie przez cały tydzień. Inicjatywa Nordic Summer University mająca swe początki przeszło 65 lat temu bezsprzecznie okazują się więc być udaną, o czym świadczy nieustanne kontynuowanie spotkań w ramach *winter* i *summer sessions* owocujących nowymi znajomościami i co ważne – nowymi projektami międzynarodowymi. Warto dodać, iż dzięki zaangażowaniu reprezentantek PBPO kolejna sesja zimowa dla czterech grup odbędzie się prawdopodobnie

KATARZYNA SADOWA

na Uniwersytecie Wrocławskim. Pozostaje więc tylko mieć nadzieję, że okaże się ona równie udana.